

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОГОВІР ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ФОРМА ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Право

Спеціальність – D8 Право

Галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри
цивільного права
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Договір як універсальна форма правового регулювання
Викладач (-і)	Гейнц Руслана Миколаївна, доцентка, к.ю.н., професорка кафедри цивільного права Банасевич Ірина Іванівна, доцентка, к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
E-mail викладача	Гейнц Руслана Миколаївна – ruslana.heints@cnu.edu.ua Банасевич Ірина Іванівна – iryna.banasevych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ .
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять з магістрантами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/ Консультації можуть надаватися шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативно-правові акти цивільного законодавства, інших галузей права, які регулюють договірні відносини, практика їх застосування, доктринальні джерела, в яких відображені закономірності становлення договору як універсального засобу правового регулювання суспільних відносин, принципи, особливості, а також сучасні тенденції розвитку договірного регулювання правовідносин. Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>: 1. Теоретичні підходи до розуміння категорії договору. 2. Загальні положення про цивільно-правовий договір. 3. Договірне регулювання окремих видів цивільних відносин. 4. Концепція цивільно-правового договору в інших галузях права. Конструкція договору стала одним із найвизначніших здобутків світової правової культури. В сучасних умовах договір, будучи універсальним інструментом правового регулювання відносин, застосовується не тільки у приватному праві, а й у багатьох галузях публічного права. Саме тому дослідження договору викликає значний науковий інтерес. Зміст дисципліни дозволяє підійти до розуміння категорії договору як багатоаспектного поняття, поглибити знання джерел договірного права, розуміння динаміки укладеного договору, відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договірного зобов'язання, особливостей договірних конструкцій, що застосовуються в галузі господарського, сімейного, природноресурсного та інших галузях права, концепції договору у праві Європейського Союзу. Про визначну роль договору свідчить той факт, що із понад 1300 статей ЦК України майже половина з них присвячена договору. Конструкція договору проникає у всі сфери економічного життя суспільства.	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення у магістрантів системи необхідних знань, навичок та вмінь вирішувати практичні завдання договірного регулювання суспільних відносин, застосування принципів договірного права, розуміння доктринальних підходів до систематизації цивільно-правових договорів та багатоаспектності договору як правової категорії, відмінностей цивільно-правового договору від різногалузевих договорів.

Основними цілями вивчення дисципліни є набуття магістрантами компетентностей щодо знання та розуміння змісту норм законодавства України, що є джерелами правового регулювання договору, формування умінь та навичок для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації договірної правосуб'єктності учасників цивільних правовідносин, правильного застосування норм договірного права.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ЗК10. Здатність розробляти проекти і управляти ними.

Фахові компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем у сфері договірного регулювання відносин, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
- СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
- СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інституту договору в приватному та публічному праві.
- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці договору та правозастосовній діяльності.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення в ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм договірного права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
- СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
- СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати:

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПР11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інституту договору в публічному та приватному праві.

ПР12. Проводити порівняльно-правовий аналіз інституту договору різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Європейського Союзу.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
1	D8 Право	1	нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль 1. Теоретичні підходи до розуміння категорії договору

Тема 1. Історично-правові передумови формування категорії «договір» у праві та законодавстві.	2	—	8
Тема 2. Договір як основний інститут цивільного права.	2	2	6
Тема 3. Класифікація (систематизація) договорів.	2	2	6
Тема 4. Типи договорів та їх характеристика.	—	2	8
Тема 5. Договір у праві Європейського Союзу.	2	2	8

Змістовий модуль 2. Загальні положення про цивільно-правовий договір

Тема 6. Договір як юридичний факт.	2	4	8
Тема 7. Загальна характеристика договірних зобов'язань.	2	4	8
Тема 8. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.	—	2	8

Змістовий модуль 3. Договірне регулювання окремих видів цивільних відносин

Тема 9. Договір у речовому праві.	2	2	6
Тема 10. Договірне регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності.	—	2	8
Тема 11. Договірне регулювання спадкових та корпоративних правовідносин.	2	2	6

Змістовий модуль 4. Концепція цивільно-правового договору в інших галузях права

Тема 12. Поняття та особливості господарського договору.	2	2	8
--	---	---	---

Тема 13. Загальна характеристика міжнародних комерційних контрактів.	2	2	8
Тема 14. Договір у сімейному праві.	2	4	8
Тема 15. Договірне регулювання природноресурсових відносин.	–	2	8
Тема 16. Договір в адміністративному праві. Процесуальні договори.	2	2	8
ЗАГ:	24	36	120
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf Контроль успішності здобувачів здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою, яка передбачає врахування поточних оцінок, отриманих на семінарських заняттях, балів за модульну контрольну роботу, балів за самостійну та індивідуальну роботу, а також балу за екзамен. Підсумковий семестровий бал складається з суми балів, отриманих здобувачем за навчальну діяльність впродовж семестру.		
Вимоги до письмових робіт	Передбачається виконання двох письмових модульних контрольних робіт, одна з яких виконується на дев'ятому, а друга – на останньому семінарських заняттях (пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Перша контрольна робота охоплює тематику першого і другого, друга – третього і четвертого змістових модулів. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні кафедри цивільного права (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На першу контрольну роботу виноситься дванадцять закритих тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал і дві задачі, кожна з яких оцінюється у 4 бали. На другу контрольну роботу виноситься п'ятнадцять закритих тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал і два короткі теоретичні питання, кожне з яких оцінюється у 2,5 бали. Модульна контрольна робота також може проводитися із використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/, що передбачає розв'язання 20 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за письмову модульну контрольну роботу – 20 (пп. 2.4.2.2 МРПОУ).		
Семінарські	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках,		

заняття	що розміщені на сайті кафедри цивільного права https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/, а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 25 (пп. 2.4.2.1 МРПОУ). Результати контролю знань здобувачів на семінарських заняттях оцінюються в національній шкалі (2, 3, 4, 5) і заносяться до е-журналу обліку роботи академічної групи (пп. 3.1.1.3 МРПОУ). Підсумковий бал за семінарські заняття виставляється здобувачу в кінці семестру за результатами роботи на семінарських заняттях і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські заняття, в тому числі оцінок за відпрацьовані заняття, помноженим на коефіцієнт 5 (заокругленим до цілого). Отримані «незадовільні» оцінки не враховуються при додаванні оцінок, але входять у загальну кількість отриманих оцінок.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до складання екзамену за умови виконання всіх видів робіт, передбачених силабусом. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Екзамен. Варіанти завдань на екзамен, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні кафедри цивільного права (пп. 3.2.5.1 МРПОУ). Екзамен проводиться у тестовій формі з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за письмові модульні контрольні роботи (максимально 20 балів), балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.4.2.3 МРПОУ) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.4.1-2.4.2 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.4.2.4-2.4.2.6 МРПОУ, пп. 2.6.1 МРПОУ). Наукова робота здобувача повинна бути виконана в межах тематики досліджень кафедри цивільного права, а індивідуальна робота – в межах тематики навчальної дисципліни.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Зміст питань, форма, структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачами, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). Передбачається виконання здобувачами декількох обов'язкових та додаткових письмових робіт, з яких: дві обов'язкові письмові контрольні роботи, письмові тестові завдання за темами, винесеними на самостійне опрацювання, письмові експрес-опитування на семінарських заняттях тощо та також розв'язування тестових завдань з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/. За бажанням (для отримання додаткових балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання (пп.	

3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види індивідуальних завдань та інструкції щодо їх виконання знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і семінарські заняття навчальної дисципліни. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Бервено С. М. Проблеми договірного права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.
2. Васильєва В.В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: дис...канд. юрид. наук. Київ, 2013. 216 с.
3. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. 896 с.
4. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг ред. проф. В.А.Васильєвої; Івано-Франківськ, 2016. 399 с.
5. Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні: монографія/ За заг. ред. академіка НАПрН України О.Д.Крупчана; наук. ред. А.Б.Гриняк. К., 2017. 334 с.
6. Зінкевич Ю.Є. Договори між спадкоємцями щодо розподілу спадщини: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спец. 081 «Право». Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2022. 232 с.
7. Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія. Івано Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.

8. Концепція оновлення Цивільного кодексу України: Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с
9. Нижний А.В. Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів. / А. В. Нижний, М. П. Ходаківський, Г. В. Юровська. / Під редакцією А. В. Нижного. Київ: Алерта, 2020. 234 с.
10. Оновлення договірного регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія. /за заг. ред. А.Б. Гриняка, О.О. Кота, М.Д. Пленюк. Київ. НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 448 с.
11. Розгон О.В. Договори у сімейному праві України: монографія. К.: Ін Юре, 2018. 301 с.
12. Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності / За ред. академіка АПрН України В.В. Луця. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. 300 с.
13. Тетарчук І. В. Договірне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: ЦНЛ, 2016. 260 с.
14. Схаб-Бучинська Т.Я. Обмеження договірної свободи у цивільному праві України: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2020. 211 с.
- Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:
1. Васильєва В.А., Гейнц Р.М. Договір як універсальна форма правового регулювання: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2023. 64 с. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>
2. Васильєва В.А., Гейнц Р.М. Договір як універсальна форма правового регулювання: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи магістрантів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2023. 42 с. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>

Викладач: Руслана ГЕЙНЦ,
професорка кафедри цивільного права